

MAGYAR NEMZETI BANK

**NEGYEDÉVES
JELENTÉS**

2009. április 15.

**Beszámoló az MNB 2009
első negyedévi tevékenységéről**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hevesi Nóra

1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	4
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	6
3. Devizatartalékok	7
4. Készpénztevékenység	8
5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	10
6. Az MNB statisztikai tevékenysége	12
7. A pénzügyi kultúra fejlesztése	13

1. Monetáris politika

2009 első hónapjaiban a nemzetközi hitel- és gazdasági válság újabb fejleményeként a kelet-közép-európai régió, ezen belül is elsősorban a cseh, lengyel és magyar valuták leértékelődési nyomás alá kerültek. A folyamat mögött elsősorban a régió növekedési kilátásainak jelentős romlása, a folyó fizetési mérlegek magas hiánya, és a potenciális pénzügyi stabilitási vonzatok, a helyi bankok külső finanszírozási forrásoktól való függésének előtérbe kerülése húzódtott meg.

A régiós tendenciákkal összhangban a forint árfolyama is számottevően gyengült. A január eleji 265-270 forint/eurós szintről indulva február egyes napjain már 300 forintot ért egy euro. Március elején a forint leértékelődése a régióban is kiugró volt, elérve a 310-320 forint/eurós tartományt.

A kockázati megítélés gyors romlása a monetáris politika irányultságát is befolyásolta. A Monetáris Tanács januári kamatdöntő ülésén még – a novemberben megkezdett csökkentési sorozatot folytatva – az irányadó kamat 50 bázispontos mérsékléséről döntött. A februári ülésen azonban már egyhangú szavazással nem változtatott a kamatszinten.

A forintgyengülés március eleji felgyorsulása miatt március 6-án és 8-án rendkívüli ülést tartott a Monetáris Tanács, ahol döntés született az EU-források MNB általi piacra vezetéséről. A Tanács egyúttal kifejezte azon szándékát, hogy ösztönözni fogja forint- és devizalikviditást bővítő eszközei intenzívebb igénybevételét. A március 23-i rendes, kamatmeghatározó ülésen ismét változatlan maradt az irányadó kamat szintje.

A jegybank február végén publikálta a „Jelentés az infláció alakulásáról” című kiadványát. A prognózis készítéséhez használt feltételek teljesülése esetén középtávon alacsony inflációs környezet valószínűsíthető. A fogyasztást terhelő adók feltételezett emelése miatt az infláció átmenetileg meghaladhatja a középtávú inflációs célt, azonban a recessziós környezetben ennek nagy valószínűséggel nem lesz tartós hatása, és középtávon nem veszélyezteti a jegybank inflációs céljának teljesítését.

A növekedési kilátások szempontjából a globális konjunktúra alakulásának van a legnagyobb jelentősége. A külső kereslet drasztikus visszaesése a magyar gazdaság növekedési kilátásait számottevően rontotta. Magyarország alapvetően beruházási és termelési célú termékeket exportál, amelyek iránti kereslet az európai recesszió miatt jelentősen csökkent. A rendelkezésre álló információk alapján exporttermékeink felvevőpiacait 2009-ben visszaesés fogja jellemezni, így az export fellendülése 2010 előtt nem várható.

A kedvezőtlen konjunkturális helyzetre erősít rá a pénzügyi szektor prociklikus viselkedése. A kockázatok újraárazása és a külső finanszírozási lehetőségek beszűkülése a bankszektorra korábbiaknál jóval óvatosabb hitelezési politikára készítette. A hitelezési aktivitás csökkenése visszaveti a beruházásokat, a forgóeszköz-hitelezés szigorodása pedig egyes alágazatokban a termelés fenntartását is nehezítheti.

A monetáris politikai eszköztár változása

A 2008 őszen a magyar piacokra is begyűrűzött globális pénzügyi válság hatásai 2009 első negyedében is erőteljesen befolyásolták a hazai pénzügy piacokat. A forint, valamint a jelentősebb devizák piacán tapasztalható zavarok következtében a likviditás újraelosztása bár az őszi mélyponthoz képest javult, még messze nem éri el a válság előtti szintet. Az MNB ezért 2009 első negyedében bővítette a 2008 októberében bevezetett eszközeit, így tovább támogatja a bankközi forint- és devizalikviditást jobb elosztását, valamint a hazai pénzügyi piacok működését.

A hazai piacok devizalikviditás-elosztásának támogatása érdekében az MNB újabb FX-swap-tendereket vezetett be. Az MNB és a Svájci Nemzeti Bank 2009. január 28-án megkötött EUR/CHF devizaswap-megállapodása lehetővé tette, hogy az MNB 2009. február 2-ától svájci frank likviditást nyújtó, rögzített árú, egyhetes futamidejű EUR/CHF FX-swap-tendert vezessen be. A feltételeknek eleget tevő ügyfelek minden hét első kereskedési napján nyújthatják be ajánlataikat, melyeket hetente legfeljebb 5 milliárd euro értékben teljesít az MNB.

Az MNB 2009. március 2-ától hat hónapos futamidejű, 2009. március 9-étől három hónapos futamidejű EUR/HUF FX-swap-tendert vezetett be. Az új eszközök bevezetésének célja, hogy a magyar pénzpiacra meglévő, az esetenkénti szűkös likviditásból származó bizonytalanságok tovább csökkenjenek, és egyúttal a vállalati hitelezés területén megfigyelhető feszültségek oldódjanak. A kedvezőbb feltételű hat hónapos ügyletet azok a hazai hitelintézetek vehetik igénybe, akik vállalták, hogy a belföldi vállalati hitel-állományukat 2009 során legalább szinten tartják. A hat hónapos lejáratú eszköz bevezetésével a magyar bankok tervezhetően és tartósan, 6 hónapos futamidőre juthatnak euroforráshoz. A feltételeket hét bank vállalta, akik összesen 2,81 milliárd forint értékben vehetik igénybe az új eszközt. A három hónapos euro-csereügyleten a hat hónapos FX-swap-tenderek céljára elkülönített 5 milliárd eurós keretből igénybe nem vett összeg erejéig valamennyi, a szükséges technikai feltételeket teljesítő belföldi hitelintézet részt vehet.

A forintlikviditás további bővítése érdekében az MNB kibővítette 6 hónapos futamidejű forintlikviditást nyújtó eszközök partnerkörét. Így 2009. február 2-ától az MNB által értékpapír-fedezet ellenében nyújtott forinthitel partnerköre megegyezik az egynapos hitel partnerkörével.

Annak érdekében, hogy a megnövekedett hitelkereslet kielégítését ne korlátozza a megfelelő mennyiségű értékpapír-fedezet hiánya, az MNB 2009 első negyedévében tovább bővítette a hitelműveletek során elfogadható fedezetek körét. 2009. február 20-tól kezdődően az MNB elfogadja fedezetként a forintban, euróban, illetve svájci frankban denominált magyarországi helyi önkormányzatok által kibocsátott kötvényeket.

Az MNB rendszeresen felülvizsgálja az elfogadott fedezetek esetében alkalmazott kockázatkezelési paramétereket. Ennek

nyomán 2009. február 20-i hatállyal módosultak a napi fedezetértékelés során alkalmazott haircutok és befogadási mértékek.

A Monetáris Tanács 2009. március 8-i döntése értelmében az MNB az Európai Uniótól érkező folyó és tőketranszferek Magyarország uniós befizetéseivel csökkentett értékét (nettó EU-transzferek) piacra vezeti. A Magyarországra érkező nettó EU-transzferekből eredő devizakonverzió – és így a piacra vezetés éves keretösszege – 2009-ben a Pénzügyminisztérium előrejelzése alapján várhatóan 2,4 milliárd euro körül alakul. Az MNB ezt az összeget az év során a bankközi devizapiacra, az OTC-piaci szokványok figyelembevételével, diszkrecionális módon konvertálja a devizapiacra. Az ügyletek lehetséges partnerei az MNB-nél devizapiaci limittel rendelkező hazai és külföldi hitelintézetek.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

Az MNB 2009 első negyedévében is kiemelt figyelmet fordított a nemzetközi pénzügyi folyamatok magyarországi hatásainak felmérésére, és a kapcsolódó kockázatok azonosítására.

Az elmúlt negyedévben végzett elemzések, amelyek elsősorban a 2009. április elején megjelenő „Jelentés a pénzügyi stabilitásról” című kiadvány előkészítő anyagául szolgáltak, azt jelezték, hogy a világgazdasági válság negatív hatásai 2008. ősz óta, így az elmúlt negyedévben is jelentősen erősödtek, a reálszféra és a bankszektor tőkeáttétele nagymértékben csökkent. A finanszírozási lehetőségek szűkülése a világgazdaság korábban vártnál gyengébb teljesítményéhez, valamint a globális pénzügyi rendszer likviditási feszültségeinek fokozódásához vezet. Ezen kedvezőtlen hatások alól – az ország nagyfokú nyitottsága, valamint erős pénzügyi és kereskedelmi integráltsága miatt – Magyarország sem tudja kivonni magát. Magyarország kedvezőtlen piaci megítélését az ország és az állam magas eladósodottsága, a magánszektor nagymértékű devizaadóssága, valamint az ország meggyengült növekedési potenciálja fokozza. A romló piaci és gazdasági környezethez – más országokhoz hasonlóan – a hazai vállalatok és háztartások hitelkeresletük csökkentésével és aktivitásuk visszafogásával alkalmazkodnak. A bankok a pénzügyi piacokra való ráutaltság csökkentése érdekében növelik lakossági betétkeresletüket, és – a kockázatvállalási hajlandóság mérséklődése következtében – visszafogják hitelkínálatukat. Mindezek miatt Magyarország nettó külföldi finanszírozási igénye várhatóan csökken, eközben azonban a gazdaság recesszióba kerül. A pénzügyi rendszer likviditási és tőkemegfelelési kockázatai a romló pénzügyi és kedvezőtlen gazdasági környezet miatt Magyarországon is növekednek. A likviditási kockázatokat mérséklő külföldi anyabankok erős elkötelezettsége, a jegybank forint- és devizalikviditást biztosító lépései, valamint a hitelintézetek forráshoz jutását segítő állami kölcsönnyújtás. A veszteségek fedezésére a hazai bankrendszer jelenleg jelentős tőketartalékkal rendelkezik. A vártnál kedvezőtlenebb gazdasági és pénzügyi környezet hatásainak kivédését azonban segítheti a bankok tőkehelyzetének további erősítése. A pénzügyi stabilitás fenntartásáért felelős hatóságoknak eszközrendszerük szélesítésével, a kockázatalapú felügyelet erősítésével is reagálniuk kell a pénzügyi rendszer megváltozott működési környezetére. A Magyar Nemzeti Bank intézkedéseivel, javaslaival támogatja, hogy a pénzügyi rendszer működése, felügyelete és szabályozása minél hamarabb eleget tegyen ezen új kihívásoknak.

A Pénzügyi stabilitási terület 2009 januárjában folytatta a 2003 tavaszán elkezdett, a banki hitelezési folyamatok jobb megértését szolgáló Hitelezési felmérését. A felmérés eredményeit a jegybank 2009. március 16-án publikálta magyar és angol nyelven az MNB honlapján. A felmérés megállapította, hogy 2008 második félévében a magyar bankok hitelezési hajlandósága a megelőző félévhez képest visszaesett. A háztartási szegmensben a korábban jellemző enyhítés után, főként 2008 negyedik negyedévében, a magyar bankok határozottan szigorították a hitelezési feltételeket, illetve a vállalati szegmensben folytatták a hitelkondíciók korábban megkezdett szigorítását. Az önkormányzati szektorban a bankok az elmúlt félévben tovább szigorították hitelezési feltételeiket, és a következő félévre az előző félévhez hasonlóan mérsékelt önkormányzati hitelkeresletet várnak. A 2008 második felében végrehajtott felülvizsgálat eredményeként 2009-től negyedéves gyakoriságú lesz a hitelezési felmérés.

Az MNB és a bankszektor képviselői közötti folyamatos szakmai kommunikáció és véleménycsere támogatására 2008 I. negyedévében elindult úgynevezett „piactudás” gyakorlat az elmúlt negyedévben is folytatódott. Ennek keretében az MNB szakértői egyes bankok piaci helyzetértékeléséről konzultáltak. Az eredmények beépültek a 2009 áprilisában megjelenő „Jelentés a pénzügyi stabilitásról” című kiadvány elemzéseibe.

A pénzügyi piacok és a bankrendszer likviditásának megerősítése érdekében a Magyar Nemzeti Bank az elmúlt negyedévben új monetáris politikai eszközöket vezetett be (hosszabb futamidejű eurolikviditást biztosító devizaswap-tenderek, svájci frank/euro swaptender), illetve önkormányzati kötvényekkel bővítette az elfogadható fedezetek körét. A döntésekben a pénzügyi stabilitási szempontok továbbra is nagy hangsúlyt kaptak. Az Országgyűlés által december végén elfogadott, a pénzügyi stabilitást erősítő törvény a magyar hitelintézetek állami tőkeerősítését és forrásszerzéséhez állami garancianyújtást tesz lehetővé az euroövezet tagországaihoz hasonlóan. Az államháztartási törvény 2009. márciusi módosítása lehetővé tette, hogy az állam közvetlen hitelnnyújtással vagy MNB-kötvények kölcsönzésével segítse a bankok lejáró forrásainak megújítását. A Pénzügyi stabilitási terület mind az MNB lépéseinek előkészítésében, mind a jogszabály-változtatások előkészítésében, illetve az állami források biztosításának előkészítő munkálataiban aktívan vett részt.

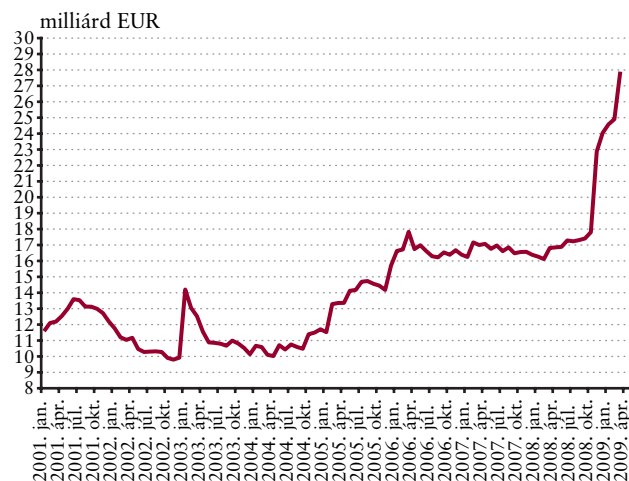
3. Devizatartalékok

2009 első negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 27 889 millió euro volt, ami 3849 millió eurós növekedést jelent a 2008. december végi 24 040 millió eurós tartalékszinthez képest.

A devizatartalékok alakulását befolyásoló főbb tételek az elmúlt negyedév során az alábbiak voltak. Az Államadósság Kezelő Központ megbízásából végrehajtott adósságkezelési célú műveletek az előző negyedévben összességében mintegy 3,5 milliárd euróval növelték a devizatartalékok nagyságát. Az IMF és az Európai Bizottság által folyósított 4,4 milliárd eurós hitelfelvétel a tartalékállomány növekedéséhez járult hozzá, míg az ÁKK-adósságkezeléshez kapcsolódó kifizetések (kötvények és hitelek kamatfizetése, törlesztése, mark-to-market kifizetések) 880 millió eurós csökkenést okoztak. Az MNB saját adósságszolgálatához kapcsolódó kifizetések 13 millió eurót tettek ki. Az MNB-nél elhelyezett rövid betétek csökkenése mintegy 40 millió euro változást okozott. Az MNB hazai kereskedelmi bankokkal kötött 3 és 6 hónapos FX-swap-tranzakciói 264 millió euróval apasztották a hivatalos devizatartalékot. A költségvetési szervek megbízásából végrehajtott devizakifizetések további 250 millió eurós csök-

1. ábra

A devizatartalékok nagyságának alakulása

kenést okoztak. 2009 első negyedévében az Európai Bizottságtól 1,1 milliárd eurós nettó transzfer érkezett. A tartalékon elért hozam az első negyedév során 265 millió euróval növelte az MNB hivatalos devizatartalékait.

4. Készpénztevékenység

Forgalomban lévő készpénz

2009. március 31-én a forgalomban lévő készpénz értéke 2346,1 milliárd forintot tett ki, amely 7 százalékponttal (156 milliárd forinttal) volt több az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A forgalomban lévő készpénz értéke 2008. október végi és novemberi kiugró értékeiről év végére visszaállt egy alacsonyabb szintre, és a következő két hónapban nem változott jelentős mértékben.

Az elmúlt év utolsó negyedévében tapasztalt készpénzállomány-növekedés elsősorban külső (nemzetközi) események hatása, míg az idei év március eleji 50 milliárd forintos kiugrást hazai események okozták. A forgalombővülésben továbbra is elsősorban a két legnagyobb bankjegycímlet játszik szerepet.

2. ábra

Készpénzállomány a gazdaságban szezonálisan igazított napi adatok alapján

(becslés)

Forgalomban lévő bankjegyek

A forgalomban lévő bankjegyállomány értéke 2009 I. negyed-év végén 2311,9 milliárd forint volt, 7 százalékponttal több,

mint egy évvel ezelőtt. A forgalomban lévő bankjegyek darab-száma 311,2 millió darabot tett ki, ez 2%-os emelkedést mutat 2008 hasonló időszakához képest. Az elmúlt években a két legnagyobb címlet aránya a teljes forgalomban lévő állományon belül folyamatosan emelkedett.

Forgalomban lévő érmék

2009 I. negyedév végén 1054,1 millió darab érme volt forgalomban, 28,9 milliárd forint értékben. A forgalomban lévő állomány – a bevont érmék nélkül – 7 százalékkal, 67,8 millió darabbal volt több, mint egy évvel korábban.

Új 200 forintos érme kibocsátása

Az MNB a legkisebb bankjegycímlet helyett érme kibocsátását tervezi a hosszabb élettartam következtében előálló jelentős megtakarítás miatt.

3. ábra

Az új 200 forintos érme elő- és hátoldala

2009 március végén megtörtént az érmék veréséhez szükséges verőszerszámok legyártása, és a próbaveretek elfogadása, majd mindezek után elindul az érmék tömeggyártása is. Ezzel párhuzamosan tovább zajlik a különféle piaci érmeelfogadó gépek (automaták, feldolgozógépek) tesztelésének, beállításának folyamata. A tervek szerint az érme kibocsátására 2009. nyár elején kerül sor.

1. táblázat

Bankjegyek és érmék száma 2009. március 31-én

(ezer darab)

Bankjegyek	20 000	10 000	5000	2000	1000	500	200	Összesen
	60 508	89 076	21 226	17 785	44 809	29 878	47 957	311 238
Érmék	100	50	20	10	5	Összesen		
	150 669	112 009	203 612	243 336	344 512	1 054 139		

1-2 forintosok bevonása

A Magyar Nemzeti Bank 2008. március 1-jén bevonta a készpénzforgalomból az 1 és 2 forintos érméket. Az MNB 2009 januárjában ajánlati felhívást tett közzé az 1 és 2 forintos érmék alapanyagának hasznosítására. A belföldi és külföldi ajánlattevők közül a nyertes kiválasztása a legmagasabb ajánlati ár alapján történt. A legjobb ajánlatot tevő cég a magyar Inter-Metalex Kft. lett, amellyel 2009 márciusában kötött szerződést az MNB. Az érméket a cég folyamatosan, kb. három hónap alatt szállítja el. Az eladásra felkínált érmemennyiség közel 1350 tonna. Az érmék értékesítéséből származó bevétel kb. 1,2 milliárd Ft-tal fogja javítani az MNB eredményét.

A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

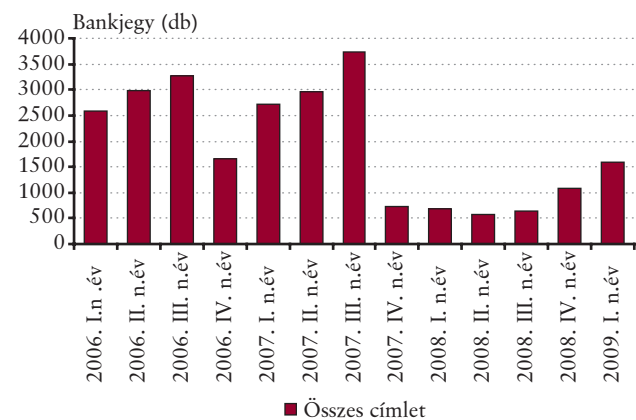
A Magyar Nemzeti Bank szakértői 2009 első negyedévében 1370 esetből származó 1584 darab forgalomból lefoglalt forintbankjegy-hamisítványt vizsgáltak. A hamisítások mértéke az elmúlt három hónapban enyhén emelkedett. Nyomdai eljárással a forintbankjegyeket továbbra sem hamisítják, az összes vizsgált hamisítványt valamely irodai sokszorosító eszközzel (színes fénymásolóval, nyomtatóval) állították elő.

A hamisítás minőségi és mennyiségi jellemzői a készpénzforgalom biztonságát nem zavarják.

A valutahamisítási esetek száma és a lefoglalt mennyiség továbbra sem jelentős, szakértőink 498 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak az első negyedévben. Ezen belül a

4. ábra

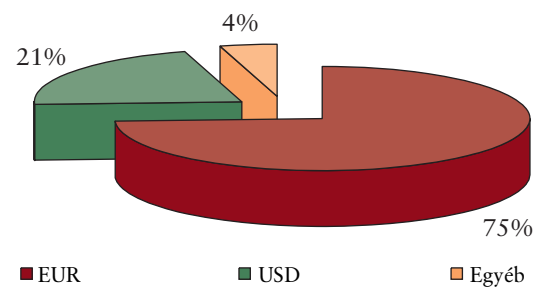
A forinthamisítások alakulása

5. ábra

A forgalomból lefoglalt hamis valuták megoszlása

(2009. I. negyedév)

hamis eurobankjegyek előfordulása a korábbi időszakhoz hasonló mértékű (369 darab).

5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

Változások a MasterCard védjeggyel ellátott magyar kibocsátású bankkártyák hazai kiegyenlítésében

2009. március 5. óta a Magyar Nemzeti Bank egyenlíti ki a MasterCard védjeggyel ellátott bankkártyát birtokló hazai ügyfelek hazai kártyahasználatából eredő bankközi tartozásokat és követeléseket a jegybank valós idejű bruttó elszámolási rendszerében (VIBER).

A MasterCard-tételek kiegyenlítése a bankközi nettó pozíciók átvételét követően két órán belül, számlaátvezetéssel megtörténik a VIBER számlavezető rendszerében. Ez egyrészt hasznos a bankoknak, hiszen ezentúl nem nekik kell BKR¹-átutalásokkal rendezni tartozásaikat, másrészt a „követel” pozícióban lévő bankok egy nappal korábban jutnak pénzükhöz.

További előny az is, hogy a nettó banki pozíciókat tartalmazó mátrixot a MasterCard nem faxon, hanem jóval biztonságosabb SWIFT-üzenet formájában juttatja el az MNB-hez.

Az MNB tárgyalásokat folytat a Visa Internationallel is annak érdekében, hogy a Visa-tételek kiegyenlítése is bekerüljön a jegybank valós idejű bruttó elszámolási rendszerébe. Ennek eredményeként a teljes hazai bankkártya-kiegyenlítés (MasterCard, GBC², Visa körüli) egy helyen, az MNB-ben történne.

VIBER központi értéktári, elszámolóházi, központi szerződő fél funkciókat végző szervezetek szabályzataira vonatkozó MNB-rendeletek megjelenése

2009. február 27-én jelentek meg a tőkepiacról szóló törvény szerinti elszámolóházi tevékenységet végző szervezet üzletszabályzatára és szabályzataira vonatkozó követelményekről szóló 9/2009. (II. 27.), a központi értéktár szabályzataira vonatkozó követelményekről szóló 10/2009. (II. 27.), valamint a tőkepiacról szóló törvény szerinti központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet szabályzataira vonatkozó követelményekről szóló 11/2009. (II. 27.) MNB-rendeletek.

A rendeletek megalkotását az indokolta, hogy a kockázatokra és az EKB ajánlására figyelemmel az MNB támogatta a KELER Zrt. központi szerződő fél és központi értéktári funk-

cióinak oly módon történő szétválasztását, hogy azokat jogilag független társaságok végezzék. Ennek megfelelően 2009. január 1-jétől központi szerződő félként egy újonnan létrehozott társaság, a KELER Központi Szerződő Fél Kft. (KELER KSZF Kft.) jár el, míg a KELER Zrt. megtartja központi értéktári és elszámolóházi funkcióit.

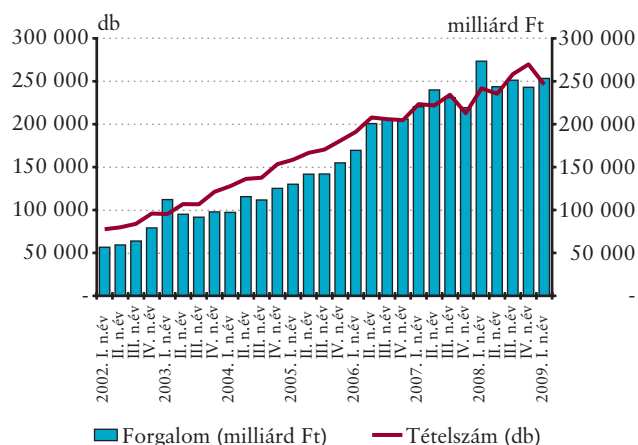
A Tpt. rendelkezései értelmében e szervezetek üzletszabályzatának, illetve szabályzatainak alkalmazhatóságához szükséges engedélyt a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete adja ki, módosítja és vonja vissza, de az engedélyezési eljárásban – az elszámolási rendszer hatékony és megbízható működésével kapcsolatos kérdésekben – az MNB szakhatóságként vesz részt. E szakhatósági eljárás alapjául pedig a Tpt. rendelkezései értelmében is maga a Tpt., illetve „más jogszabály rendelkezései”, azaz az MNB-törvény 2009. január 1-jétől hatályos módosítása értelmében mindhárom szervezet tekintetében az MNB elnökének rendeletei szolgálnak.

A VIBER-forgalom alakulása

2009 első negyedévében 253,3 ezer milliárd forint volt a fizetési forgalom értéke a VIBER-ben, a kiegyenlített fizetési megbízások száma pedig 246 ezer darab. A forgalom értéke nőtt (4,2%), a tételek száma csökkent az előző negyedévhez képest (8,8%-kal). Az előző év azonos időszakához mérten érték tekintetében csökkenés tapasztalható, amelynek mértéke 7,4%, míg tételszámban 1,8%-os emelkedést figyelhe-

6. ábra

A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és száma negyedévenként

¹ Bankközi Klíring Rendszer.

² A Bankkártya Zrt. által működtetett bankkártya-elszámoló rendszer, amely 5 hazai bank egymás közötti bankkártya-forgalmának elszámolását biztosítja.

tünk meg. A VIBER első negyedévi átlagos havi tételszáma 82 ezer darab, a havi átlagos forgalom 84,4 ezer milliárd forint volt.

A negyedév folyamán a napi átlagos tételszám 3907 darab volt, az átlagos napi forgalom pedig 4020 milliárd forint. Március 18-án érték el a maximális tételszámot (5165 db), és napi forgalmat (7325 milliárd Ft).

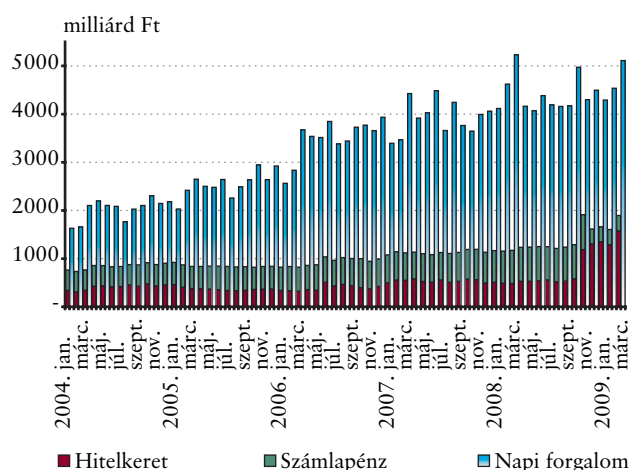
A vizsgált időszakban az MNB számlavezetési körébe tartozó hitelintézetek átlagos napi pénzforgalma (VIBER, BKR és MNB ügyfélszámla-vezető rendszerét figyelembe véve) 4546,5 milliárd forint volt. E forgalmat (a kötelezőtartalék-elhelyezési kötelezettség csökkenésének következtében) csökkenő, mint-

egy 316,8 milliárd forint átlagos napi számlapénzállomány és növekvő, mintegy 1404 milliárd forint átlagos jegybanki hitelkeret segítségével bonyolították le, így az átlagos napi likviditás 2,7-szer fordult meg a napon belül. Ez az érték az előző negyedévben 2,96 volt, vagyis a bankok kedvezőbb likviditási pozícióban voltak az első negyedévben 2008 negyedik negyed- évéhez képest. A nagyobb likviditással mellett (7,1%-kal nőtt az előző negyedévhez képest) csökkent a napi átlagos pénzforgalom a vizsgált időszakban (közel 1%-kal).

A VIBER rendelkezésre állása a negyedév során kimagaslóan jó, 100%-os volt: 2009 első negyedévében leállás nem fordult elő. Incidensek hiányában a VIBER azonnali háttérközpont alkalmazására sem volt szükség.

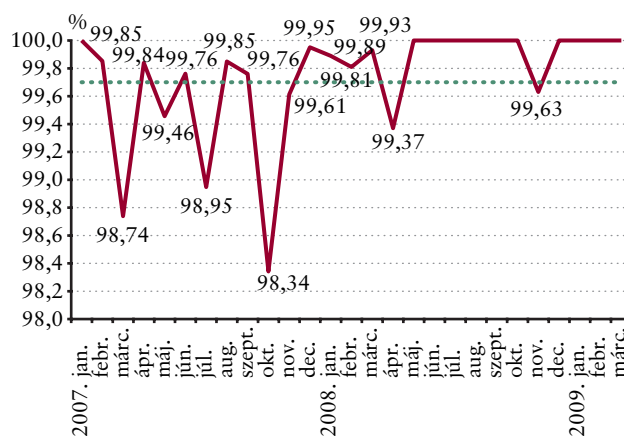
7. ábra

A bankok napi átlagos likviditásának (számlapénz+hitelkeret) és a pénzforgalmának összevetése

8. ábra

A VIBER rendelkezésre állása

6. Az MNB statisztikai tevékenysége

A *fizetésimérleg-statisztika* 2009. március 31-én publikálta a 2008 negyedik negyedévi fizetési mérleget és a külfölddel szembeni befektetési pozíciót, valamint a revíziós politikájának megfelelően módosította a 2008. I–III. negyedéves adatokat. A március végén megjelentetett adattal rendelkezésre áll a 2008-ra vonatkozó előzetes adat, ezt azonban a közvetlentőke-befektetésekhez kapcsolódó jövedelmek becsült jellege miatt az MNB nem tekinti éves adatnak.

A 2007. évi közvetlentőke-befektetésekre vonatkozó kérdőívek teljes feldolgozása eredményeképpen megtörtént a 2007.

évi közvetlentőke-befektetés és jövedelemadatok frissítése, valamint megjelentek a 2007. évi ország és ágazati bontású statisztikák.

A *monetáris statisztika* területén az euroövezeti tagországokkal egy időben az MNB megkezdte az adatszolgáltatást – az értékpapíronkénti feldolgozás adatainak felhasználásával – az Európai Központi Bank felé a befektetési alapok adatairól szóló EKB 2007/8-as számú rendelet előírásainak megfelelően.

7. A pénzügyi kultúra fejlesztése

A jegybank – a Diákhitel Központ, az Oktatási és Kulturális Minisztérium, a Pénzügyminisztérium és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének támogatásával – immár harmadik alkalommal, 2009-ben is elkészítette „A pénz beszél! Te is érted?” című tájékoztató füzetét, amely március végéig eljutott az ország valamennyi, közel 1200 középiskolájába. Ebben az évben a tájékoztató kiadványt mintegy 130 ezer 11. évfolyamos diák kapta meg.

A széles lakossági rétegek általános pénzügyi ismereteinek bővítését szolgálja egy országos terjesztésű napilap gazdasági rovatában 2009-ben heti rendszerességgel megjelenő cikksorozat, melyhez az MNB a tematika és háttéranyagok összeállításával nyújt szakmai támogatást.

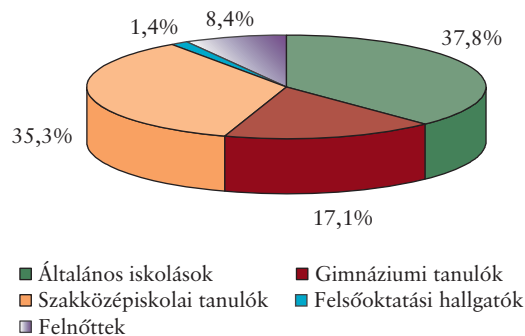
A pénzügyi kultúra fejlesztése céljából februárban határozatlan időre szóló együttműködési megállapodást kötött a jegybank a Gazdasági Versenyhivatallal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével. A három intézmény az együttműködés keretében állandó munkacsoportot hozott létre, amely a pénzügyi ismeretek terjesztését segítő közös programokat dolgoz ki. Idén a közös sajtómegjelenésekre és a médián keresztüli ismeretterjesztésre koncentrálnak leginkább az együttműködő szervezetek.

Március végén befejeződött a 2008–2009-es Monetary középiskolai vetélkedő. A regionális elődöntők után, amely az ország 5 pontján (Győrött, Debrecenben, Szegeden, Pécsen és Budapesten) zajlottak, március végén a jegybank Látogatóközpontjában került megrendezésre a döntő. A nyertes csapat (az egri Neumann János Középiskola és Kollégiumból) a háromfordulós, tavaly októberben 278 csapat részvételével induló vetélkedő 1 millió forintos fődíját vihette haza.

2009 első negyedévében több mint 6631-en keresték fel a Látogatóközpontot, 9,8%-kal többen, mint az elmúlt év ugyanazon időszakában.

9. ábra

A látogatók korcsoport és iskolatípus szerinti megoszlása

Félidejéhez érkezett a Magyar Nemzeti Bank és az Öngondoskodás Alapítvány anyagi és szakmai támogatásával megvalósuló Pénzügyi oktatási program (POP) 25 középiskolában folyó kísérleti oktatása. A POP oktatásában közreműködő, közel 60 pedagógus számára az elmúlt hónapokban három alkalommal az oktatást segítő továbbképzés is társult. Az eddigi visszajelzések alapján az oktatási program fogadtatása a résztvevő diákok és tanárok részéről egyértelműen pozitív. A programhoz kapcsolódóan február közepén egy háromfordulós tanulmányi verseny is kezdetét vette, melyre a 25 iskolából 106 csapat regisztrált.

Az elmúlt év októberében a Pénzügyi Tudatosságért Konferencián aláírt, a pénzügyi kultúra fejlesztésére irányuló nemzeti stratégia kidolgozását sürgető szándéknyilatkozat kapcsán egyeztetett az OECD Pénzügyi Divíziójának vezetője az elmúlt időszak fejleményeiről és a lehetséges további közös lépésekről a jegybanki szakértőkkel. Az OECD-küldöttséget a jegybank elnöke is fogadta, valamint konzultáció keretében áttekintették az időszerű szakmai kérdéseket a témában érdekelt hatóságok és szervezetek képviselőivel.

Negyedéves jelentés

2009. április 15.

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

